

PERSONATGES

Claudi.	(<i>Rey de Dinamarca.</i>)
Gertrudis.	(<i>Reyna de Dinamarca.</i>)
Hamlet	(<i>Princep.</i>)
Fortimbrás.	(<i>Princep de Noruega.</i>)
L' ombra del Rey.	
Polonius.	(<i>Sumiller de corps.</i>)
Laertes.	(<i>Fill de Polonius.</i>)
Ofelia	(<i>Filla de Polonius.</i>)
Horaci.	(<i>Amich d' Hamlet.</i>)
Voltiman.	} CORTESANS.
Corneli.	
Ricard	
Guillém.	
Enric.	
Marcellus.	} SOLDATS.
Bernat.	
Francesc.	
Reinalt	(<i>Criat de Polonius.</i>)
Dos embaixadors d' Inglaterra.	
Un sacerdot.	
Un caballer.	
Un capitá.	
Un guarda.	
Un criat.	
Dos Mariners.	
Dos enterra-morts	
Cuatro cómics.	

Acompanyament de nobles, cavallers, dames, soldats, sacerdots, cómics, criats, etc.

ACTE PRIMER

La escena representa el palau y ciutat de Elsingor, en ses rodalies y en las fronteres de Dinamarca.

ESCENA PRIMERA

Esplanada devant del palau real de Elsingor. Es nit de fosca.

FRANCESC y BERNAT

(*Francesc s'estará passejant fent centinella. Bernat se li acosta. Anirán armats d' espasa y llansa.*)

BERNAT

¿Qué hi há?

FRANCESC

No ho vull pas dir. Vullau respondre Vos el primer. ¡Digau qui sou: paréuse!

BERNAT

¡Visca molts anys el Rey!

FRANCESC

¿En Bernat eras?

BERNAT

Soc el mateix.

FRANCESC

Més matiner que els altres.

BERNAT

Ara han tocat les dotze; pots anarte'n
Ja, Francesc, á dormir.

FRANCESC

Molt t'agraheixo
Qu'are 'm relleves, puix fa un fret qu' esglaya
Y pateixo del pit.

BERNAT

¿La centinella,
Ha sigut quieta?

FRANCESC

Bellugá una rata,
Ni sols he vist.

BERNAT

Está molt bé. Si trobas
A Marcellus y Horaci podrás dirlos
Que vingan prompte.

FRANCESC

M' apareix que'ls sento.
¿Qui hi ha per qui?

(*Entran Horaci y Marcellus.*)

ESCENA II

HORACI, MARCELLUS y *dits.*

HORACI

¡Amichs d' eixa comarca!

MARCELLUS

¡Y bons vassalls danesos!

FRANCESC

Yo os desitxo.

Molt bona nit.

MARCELLUS

Adeusiau, bon home.
¿Qui os relleva vostre guardia?

FRANCESC

¿S queda
Bernat en el meu lloc. ¡Santa nit tingas!

(*S' en va Francesc: Marcellus y Horaci s' acostan allí ahont
está Bernat fent centinella.*)

MARCELLUS

¡Ola, Bernat!

BERNAT

¿Qui hĩ ha á n' aquí, Horaci?

HORACI

Un bocí d' ell.

BERNAT

Tots dos ben vinguts sian.

MARCELLUS

¿Y alló, eixa nit, que ha aparegut?

BERNAT

Encara

Jo no he vist res avuy.

MARCELLUS

Ens diu Horaci

Que aixó no es més que fantasía nostra
Y de tot quan li he dit res no vol creure
D' eix espectre horrorós que dos vegades
Hem vist aquí. Per ço he volgut pregarli
Vinga á fer centinella, perque puga,
Si torna la visió, creure á nosaltres
Y á nostres ulls, y si li plau, parlarli.

HORACI

¡Fuig, fuig! Si no vindrá.

BERNAT

Melló es asséure'ns

Y un altre colp assaltarem per forsa
Tes orelles, contant el fet que 's negan
A escoltar elles y qu' hem vist nosaltres
Dos nits seguides.

HORACI

Está be; asseyémnos.

Y escoltém de Bernat tot el que'ns diga.

(S' assenten tots tres.)

BERNAT

A nit quan eixa estrella que's veu ara
Al occident del pol, passat havia
A il·luminar del cel la part aquella
Hont are resplandeix, y era la una;

Marcellus, junt ab mi...

MARCELLUS

¡Pchit!... ¡Calla, calla!

¡Guáytel, que vé altre colp!

(Apareix á un ext em de la escena l' ombra del
Rey Hamlet armat de totes armes, ab mantell
real, elm en el cap y la visera calada. Els soldats
y Horaci s' aixecan espahordits.)

BERNAT

¡Igual figura

Si, com la del rey mort!

MARCELLUS

Tú ets hom' de lletres,

Párlali, Horaci.

BERNAT

¡Y, guayta com s' assembla

Del tot, al rey! ¡Si, miratel, Horaci!

HORACI

¡Oh sí, s' hi assembla molt, no puch mirarme'!!
¡M' esglaya y me fa por!

BERNAT

Vol que li parlen.

MARCELLUS

Párlali, Horaci.

HORACI (anant cap al espectre.)

¿Qui ets tu, que usurpas
Aquest temps á la nit y eixa presencia
Guerrera y noble que tingué el monarca
Dinamarqués, que jau en el sepulcre?

¡Parla; pe'l cel t' ho prego!

(*L' ombra s' en va lentament.*)

MARCELLUS

S' ens enfada.

BERNAT

¿Veus? S' en va despreciantnos.

HORACI

¡Parla! ¡atúra 't!

¡Jo t' ho mano que parles!

(*L' espectre desapareix del tot.*)

MARCELLUS

Si ja es fora.

Ni vol respondre.

BERNAT

¿Aixó que 't sembla Horaci,

Tremolas y tot pàlit el visatge

Se 't va posant. ¿No 't sembla que aixó es cosa

Més que de fantasies?

HORACI

Deu m' ajude;

May ho hauria cregut, sens el sensible

Cert testimoni de mos ulls encara.

MARCELLUS

¿Y s' assembla á n'el rey?

HORACI

Com tú t'assemblas

A tu mateix. Portava l' armadura

Que duya en lo combat que va sostindre

Ab l'ambició Norueg; el front contreya

Com quan un jorn parlant ab ira forta

Feu caure sobre el gel al de Polonia,

D'un colp no més. ¡Ja es un estrany fastasma!

MARCELLUS

Puix aixís y á aquesta hora, dos vegades

Am marcial actitut se passejava

Davant la guardia nostre.

HORACI

No puc veure

Am quin lí passa aixó. Pero jo penso,

Ab mon criteri tosc, que pronostica

Alguna novetat extraordinaria

Per la nació.

MARCELLUS

Será mellor sentarnos. (*S' assenten.*)

Y si ho sabeu, diheume: ¿per qué are

Am guardias tant pesades nos fatigan?

¿Per qué 's fonen canóns y provêheixen

De máquines de guerra forasteres?

¿Per qué tants calafats y mestres d' aixa

Trevallan ab afany, que no coneixen

Ni quin día es diumenge? A més, digueume:

¿Per qué súa l' obrer ab tal frisansa

Juntant les nits y els jorns?. ¿Qui podrá dirrho?

HORACI

Jo t' ho diré; ó al menys les veus que corren

Ara sabrás. Nostre últim rey (el qu' are

En espectre havém vist), cridat á lluyta

Va ser per Fortimbrás el de Noruega,

Que, agullonat d' emulació orgullosa

Al camp el provocá. En la palestra

Nostre valent Hamlet, (qu' així el nomenan

Per tot el món que coneixém), matava

Hamlet

A Fortimbrás, y per cumplir els pactes
Fets segons lley de guerra, aquest perdía,
Morint en el combat, totes les terres
De son reyalme. El nostre rey pactava
Que si éll hagués mort, á mans del altre
Passavan sos dominis. La victoria
Fou tota per Hamlet. Emperó el príncep,
El jove Fortimbrás, sense experiència,
Fogós y altiu, inflat d' orgull sens mida
Ha congregat enllá de les fronteres
De Noruega, un estol de gent perduda
Que, empesa per la fam, té pit de sobras
Per intentar qualsevol colp. Es veuhen
Ben clars els seus intents: volen per forsa
Rescabalarse dels perduts dominis
Que son pare am la vida un jorn va perdre.
Aixó es, segons me penso, lo qu' engendra
Aquests preparatius y aquestas guardias
Y la causa de moure 's nit y día
Tota la nació en pés.

BERNAT

Si no es aquesta
Jo no sé pas quina és. L' espectre horrible
Qu' altiu aquí s' ha presentat am armes
Y figura del rey que comensava
Aquestas guerras, tot aixó confirma.

HORACI

Una bolva es aixó qu' enterbolida
Deixa la llum del seny. Quan era Roma
La ciutat més felís y més gloriosa,
Avants de que caygués el potent César,
De sobte, buyts quedaren els sepulcres,
Y 'ls cadávres cuberts ab llurs mortallas
Clamant ab veu confosa, aparegueren
Per els carrers de la ciutat; els astres
Ab ques lluminoses resplandíren,

Pluja de sanc va humitejar la terra,
S' amagá 'l sol entre negrens celatges,
Y aquell planeta humit quals influències
Regeíxen de Neptú el funest imperi,
De sopte s' eclipsá, com si arribada
Ja fós la fi del món. Iguals presagis
De novetats terribles are's senten,
Que 'l vel arrencan del funest pervindre,
Y á nostre gent y á nostre poble els mostren
Els cels y terra ensemps... ¡Callau, que torna!
¿El veyeu? ¡Es allí!

(Torna á sortir l'ombra del rey per l' altre costat. S' aixecan els tres y empuñan les llançes. Horaci avansa cap al espectre y els altres el segueixen).

Per més que 'm torba
L' esglay, vull escometre 'l. ¡Tú, fantasma,
Atúra 't; si és que pots parlar, contesta;
Si allá ahont ets pots admetre algún sufragi,
Per ton repós y mon perdó ¡sí, parla!
Si es que sabs el mal fat qu' are comensa
Al teu pobre país, y fugí es puga
Ab felís previsió; ¡parla depressal!
O si es qu' en vida en els pregons de terra
Tresors acurullares cobejosos,
Péls quals vosaltres, esperits, se conta,
Després de morts vagueu inquieti. ¡Sí, parla!
¡Atúra 't, digaho tot! ¡Oh! ¡Tu, Marcellus,
Atúra 'l, sí!

(Al lluny canta un gal y l' espectre comensa á retirar-se; els soldats volen detindre'l fent us de les llançes, pero l' espectre s' esmuny y desapareix sobtadament).

MARCELLUS

¿Lo feriré ab la llança?

HORACI

¡Fereixlo, sí, no vol pas aturarse!

BERNAT

¡Es aquí!

HORACI

¡Aquí és!

MARCELLUS

Es que nosaltres
L' ofeném ab ràhó, mostrant violència.
Ell es un rey; encar' que, segóns sembla,
Com l' ayre pur també es invulnerable,
Y nostre esfors envà, es cosa de burla.

BERNAT

Quan el gall ha cantat á parlà anava.

HORACI

Es cert, mes s' ha estremit com aquell lladre
Que reb sobtadament una amenassa,
Jo he sentit dir que 'l gall, qu' es la trompeta
Sonora dels matíns, al deu del día
Fa despertar ab l' alta veu aguda
De sa gorja sonora; y que al sentirlo
Tot esperit estrany que 'l mar ó terra,
El foc ó l' ayre habita, fuig y torna
A sa propia morada; aquest fantasma
Qu' hem vist, proba qu' es cert aixó.

(Comensa á il·luminarse lentament l' escena.)

MARCELLUS

Depressa

Fugí al cantar el gall; y també contan
Que quan Nadal s' acosta, eixa au del día
Canta tota la nit, y cap espectre
S' atreveix á sortir de sa morada.
Les nits son sanitoses; cap planeta
Porta dissort, ni cap encís fa efecte

Ni les bruixes virtut per fer mal tenen.
¡Tant sagrat es eix temps de benauransa!

HORACI

Jo aixís ho tinch entés y ho tinc de creure.
Peró veyeu com el matí, que porta
Rosat mantell, ve trepitxant rosada
D' aquella serra d' orient. La guardia
Acabém ja, y al jove Hamlet, el príncep,
Jo crec debém contar lo que vegérem,
Y os prometo que ab éll l' espectre, encara
Que ab nosaltres fou mut, tindrà conversa.
¿No os sembla debém darli aquesta nova
Tant escayent á nostre zel?

MARCELLUS

Sí, fem'ho,
Jo sé, eix matí, ahont hem de trobarlo.

ESCENA III

Un saló del palau

CLAUDI, GERTRUDIS, HAMLET, POLONIUS, LAERTES
VOLTJMAN, CORNELIUS, cavallers, dames, acompanyament.

CLAUDI

Encare que la mort d' aquell caríssim,
Mon germá Hamlet, está en nostre memoria
Tant fresca y tant present, que la tristesa
Exigeix se mantinga en els cors nostres
Y qu' en tot el reyalme se conservi
L' imatge del dolor; ab tot, combatre
En mí tant la ràhó contra natura
Pogué per fi, que una prudent recança
De sa perdua he servat ab sa memoria.
Per açó he rebut ja per esposa

A la que un temps vaig dirli ma germana
Y que avuy regna ab mí y d' eixa guerrera
Nació superba ab mí 's parteix el trono.
No es ben complerta pas eixa alegría:
Les llàgrimes al pler s' han ajuntades,
Les festes á les pompes funerarias,
Y 'ls cants de mort ab les cançons joyoses
Del himeneu felís se confongueren.
L' afligiment y 'l pler pesats un día
Aquí dins foren d' una igual balansa.
De vostre seny els dictats purs seguïrem,
Qu' aquest colp, sempre lliure, va ajudarnos,
Y grans mercés per tot vos dém. Nos manca
Dirvos que Fortimbrás, el jove príncep,
Menypreuhantnos á tots, ó creyent qu' are
La mort de mon germá en nostre reyalme
Trastorns y desunió portat havia,
Inflat d' orgull y de superbia, 'ns porta
Missatjers importúns perque li torne
Les terres que, segóns els drets de guerra,
Perdé son pare y mon germá guanyava.
No vull parlar més d' ell. Parlarvos are
Vull del perquè aquí á tots vos reunia:
Avuy escric al rey vell de Noruega.
L' oncle de Fortimbrás, (que les tortures
Sufreix de malaltia y de vellesa)
Res sab dels plans de son nebot; demano
Que li prohibesca prompte realisarlos.
Sé ja la gent que vol alsar, el nombre
Dels qu' han de vindre contra mí y ses forces.
Tú, Voltimán, y tú, prudent Cornelius,
Salut al rey donáu de part meva;
Mes no pacteu ab ells res que no sia
En eixas lletres consignat.

(Els hi dona uns plecs closos).

Espero

Que ab vostre pressa mostraréu que os mouhen

Desitjos de servirme.

VOLTIMAN

Ara y per sempre
De nostre bon desitx vos darém probas.

CLAUDI

No ho duptaré. ¡Adeu siau.

(S' en van Cornelius y Voltimán.)

ESCENA IV

DITS, menys CORNELIUS y VOLTIMAN

CLAUDI

Y ara

Tú, tot quant vols de mí, digas, Lãertes.
M' has dit que una mercé tu pretenias:
Digas quina es. Qualsevol cosa justa
Que demanes al rey de Dinamarca,
Jo 't dic desd' eix moment que será atesa.
Ni ¿qué podrás voler, que més no sia
Ofrena nostra que demanda teva?
No es més fidel el cor al cap, ni prompte
La má en serví á la boca, qu' es el trono
De Dinamarca adicte ab el teu pare.
Digas: ¿qué vols?

LAERTES

¡Oh, gran senyor! Voldria
Vostre permís pera tornar á França.
D' allí he vingut fa poc á Dinamarca
Per darvos lo tribut de mon afecte
Al peu del trono vostre; y ja cumplerta
Aquesta obligació, cal que os confesse
Que á aquelles terres al ensemps m' hi cridan

Mon desitx, mes idees y qu' espero
Aquest permís de la bonesa vostre.

CLAUDI

¿Ja tens el del teu pare? T'ú, Polonius:
¿Qué hi dius?

POLONIUS

Pregantme molt s' en duya,
Senyor, el meu permís casi per forsa.
Tant desitjós al véure 'l del viatge,
El permís vaig firmarli; aixís os prego,
A pesar meu, que li dongau llicencia.

CLAUDI

Tría desd' ara 'l temps que vulgas. Vesten
Y fés el que mellor pera ta ditxa
Té sembla sempre. (*A Hamlet.*)
Y tú, fill meu, mon Hámlet,
Mon nebó ¿cóm estás? Contesta, digas.

HAMLET (*Ap.*)

¡Quelcóm més que parent; qu'amich, molt ménos! (1)

CLAUDI

¿Per qué 't cobriexen ombres de tristesa?

HAMLET

¡Oh, res d' aixó, senyor, al sol soch massa!

GERTRUDIS

Deixa, Hámlet, aquest rostre am melangía;
Mostra, alegre, qu' estimas Dinamarca,
Ni sempre ab les parpelles abatudes,
Entre la pols cerques ton pare noble.
Tots ho sabém y es lley per tots quants viuhén,

Qu' hem de morir passant com una ratxa
De la natura á les regións eternes.

HAMLET

Sí, senyora, es per tots.

GERTRUDIS

Si aixís ho penses
¿Per qué aparentas sempre aquesta pena?

HAMLET

¿Aparentar? Senyora, nó; may penso
Aparentar jo res. Ni el color negre
D' aquest mantell, ni l' endolada roba,
Ni 'l plor seguit, ni 'ls ulls una riuhada
Tornats pe 'l plany, ni l' expressió de pena
Del rostre trist, ab formes y visatjes
De sentiment ¡oh mare benivolguda!
Serán prou per mostrar el ver afecte
Que l' ánima 'm-coprén. Tots aquets signes
Aparentan ¡oh! sí; son accións soles
Que l' home pot fingir. Pero aquí dintre,
Aquí, tinch el qu' es més que l' apariencia.
¡L' altre no es més que gales y disfressa
De la pena y dolor!

CLAUDI

Es bó y llõhable

Que 'l teu cor pague eix deute á n' el teu pare;
Mes, no ho deus ignorar: també va perdre
Ton pare á un altre pare, y aquést á un altre;
Tothom que sobreviu un terme troba
A la tristesa que ab bon cor abruga,
Y'l seguí en desconort intermenable
D' impía obstinació, es folla conducta.
Ni eix sentiment tossut al cor del home
Li es natural, que, avans, deixa entreveure

Hamlet

(1) Els noms inglesos *Kin* y *Knd* donan lloc á un «calembourg» difícil de reproduhir fidelment.

Un feble cor, migrada intel·ligencia,
Una ànima superba y una indòcil
Voluntat que del cel no acata l' ordre.
¿Per qué sofrirà 'l cor, sempre que vulla
Resistir á lo qu' es inevitable,
Y deu serho per forsa, á lo qu' es are
Y sempre tan vulgar com altre cosa
Qualsevol que als senti'ts se nos presenti?
Fora un delicte contra el cel y contra
La mort mateixa y fins contra natura;
Es un afront per la rahó suprema
Que al morir nostres pares sempre 'ns dona
Sovint una llissó, y que aixís ens parla,
Desde l' home primer fins al que fina
Avuy mateix: ¡Mortals: mirau la vostre
Irrevocable sort! Aminva, aminva,
Jo 't prego, doncs, aquesta pena inútil;
Pensa qu' en mí ja hi tens un pare: 't conto,
Davant de tot el món, com la persona
Més immediata á n' el meu throno; aymarte
Jo 't dech ab l' amor pur que á un fill, un pare.
A Witemberg te cridan tos estudis
E hi vols tornar; no plau á mos desitjos
Eix pensament, y aixís, are 't demano
Qu' ho deixis corre, aquí quedant ab naltres,
Y á nostre vista afalagat tú sias
El més volgut dels palauhers, y exemple
De parents y de fills amorosíssims.

GERTRUDIS

Te demano també jo que no hi vages
A Witemberg; sí, quedat ab nosaltres.
Que d' una mare 'ls precs en vá no sían.

HAMLET

En tot vos obehiré, Rey na y Senyora.

CLAUDI

Per aquesta resposta carinyosa
Vull que sías un altre en mon imperi.
Veniu, senyora: La fidel y franca
Resposta d' Hámlet, el meu cor omplía
De goig inmens. Doncs d' aquest fet en lloha
No s' ha de briadá avuy á Dinamarca
Sens que 'ls canóns ho conten á n' els núvols
Y 'l cel ressona en mitx dels crits de joya
De «¡Visca 'l rey!», repercutint de terra
El tró furient. ¡Veni ab mí!

(S en van Claudi, Gertrudis, Polonius, Laertes y demés.)

ESCENA V

HAMLET

¡Si are

Plorant jo pogués fóndrer desseguida
Aquest tros dur de carn, ó si l' Altíssim
No apuntés son canó contra el que 's mata!...
¡Deu meu!... ¡Deu meu! Tot el del mon me cansa
Y tots els plers, de tant pesats, m' enutjan.
Nó, no vull res del món: un jardí 'm sembla
Sens ordre ni conreu, que en abundancia
Sols dona fruyts grollers y d' amargura.
¡Qu' haja passat aixó y no fá dos mesos
Encare de sa mort! Nó, no 'ls fa encare.
Aquell rey excel·lent que, en comparansa
Ab aquest d' are, el un, Hiperion era,
Y l' altre un Sátyr repagnant; vivía
Per la mare no més, que no deixava
L' ayre del cel que li besés el rostre.
¡Oh, cel y terra! ¿per que guardo fixa
Sa memoria jo avuy? Mentres ¡ay! ella
Tant amorosa sempre va mostrarse

Com si ab la possessió, més els desitjos
Li creixessen encar! Y, ab tot, (¡voldria
No pensar en aixó!) un mes passava...
(¡Fragilitat, tú tens el nom de dona!)
En el breu temps d'un mes, y avants de rómprer
Les sandalies ab que l'acompanyava
Desfeta ab plors com Niobe, al meu pare;
Ella mateixa, sí, (pe 'l cel ho juró),
Una fera sens esma y sens entranyes
Hauría demostrat una tristesa
Més llarga y veritable. Ja es casada
Ab el germá del pare, ab el meu oncle,
Que s'hi assembla tant poch, com jo m'assemblo
A Hércules mateix; els ulls tenia
Roigs de plorar, y un mes tant sols li passa
Y 's casa un altre colp. ¡Criminal pressa!
¡Per un llit incestuós, tal diligencia!
Aixó no es bó, ni bé no 'n pot prevíndrer.
Pero... ¡rómpet cor meu, que deu frenarse
Ma llengua, sí!

ESCENA VI

HAMLET, HORACI, BERNAT y MARCELLUS

HORACI

Senyor, tingau bon día.

HAMLET

Me plau de véuret bó. ¿Tú ets Horaci.
O m' he oblidat de mí mateix?

HORACI

Soc sempre

Vostre criat humil. (1)

(1) Es el *poor servant* del original inglés.

HAMLET

Jo vull canviarlo
Aquest títol que 't donas. ¿Per qué are
De Witemberg vingueres? ¡Oh, Marcellus!

MARCELLUS

¡Senyor!

HAMLET

Me plau trobarte. Pero, digas:
¿A Witemberg per qué has deixat?

HORACI

Ho feya

Per peresa, (1) senyor.

HAMLET

Jamay voldria
Que un dels teus enemics, eixa resposta
Me fes ohir. Jamay de cap manera
Vull sentir de tos llavis tal disculpa
Que 't deshonra, ¿m' entens? A mí be 'm consta
Que no ets pas peresós. Pero, be, dígam:
¿Qué vens á fer á Elsíngor? Tots nosaltres
T' ensenyarém de beure ans que t' en tornes.

HORACI

A veure 'ls funerals del vostre pare
He vingut y m' en torno.

HAMLET

¡Ay, mon deixeble,
No os burléu pas de mí; crec que veníau
A véurer sols les bodes de la mare!

(1) *Truant disposition* de Shakespeare.

HORACI

Es cert, com que tant prompte 's celebraren.

HAMLET

Horaci, aixó es qüestió d' economia.
Encare no eran fredes les viandes
Del dinar del enterro, que servíren
Pera 'l dinar de bodes; jo trobar-me
Ab l' enemic pitjor, dalt de la Gloria,
Volgut hauria, avans que haber de véurer
Aquell jorn tant fatal. ¡Veig al meu pare,
Al pare de mon cor!

HORACI

Senyor, digáume:

¿Ahont?

HAMLET

Horaci, es ab els ulls de l' ànima
Que 'l veig.

HORACI

També 'l vegí algún día.

¡Fou un bon rey!

HAMLET

En tot va ser un home
Tant sencer y estimat, que no n' hi ha d' altre.

HORACI

Senyor, jo crec qu' a-nit el váreig véurer.

HAMLET

¿Tú 'l vegéres? ¿á qui?

HORACI

Al pare vostre.

Al rey.

HAMLET

¿Al rey mon pare?

HORACI

Oíume:

No us admiréu de res mentres vos conto
Aquest fet tant extrany. De mes paraules
Aquestos cavallers son testimonis.

HAMLET

¡Parla, per Deu!

HORACI

Bernat junt ab Marcellus,
Eixos dos cavallers, també 'l vegéren
Dos colps, fent centinella, entre la fosca
Y tenebrosa nit. Una figura
Semblant al pare vostre, tota armada
De cap á peus, caminant sempre altiva
Ab majestat y calma, va escométre 'ls.
Tres colps devant sos ulls passá depressa
Com un núvol errant y va acostarse 'ls
Fins á la punta de sa llança; ells, débils
Y glassats per la por, tots enmudíren
Sense gosar parlarli. D' eix horrible
Secret, van avisarme; la tercera
Nit arrivá y, ab ells de centinella,
Vegí era cert el que van dir-me; l' hora
El lloc y la visió: tot concordava.
Y la sombra torná; jo coneixia
A vostre pare el rey, y tant s' hi assembla
Com la meva má dreta á la má esquerra.

HAMLET

Y ¿ahont va ser aixó?

HORACI

A la esplanada
Del muradal, ahont feyam centinella.

HAMLET

¿Y no li vau parlar?

HORACI

Jo vaig parlarli,
Pero no va tornarme cap resposta.
No obstant, va alsar els ulls, el cap movía
Con si volgués parlar; pero aleshores
S' ohí l' aguda veu de matinada
Del cant del gall, y l' ombra, que 'l sentía,
De devant nostre va fugir depressa.

HAMLET

¡Es molt extrany!⁽¹⁾

HORACI

Per l' honor meu, certíssim
Es aixó, com jo visch; y tots creguérem
Que os ho debíam dir, per deber nostre.

HAMLET

Es veritat, amics; mes, aixó 'm torba.
¿Aquesta nit estéu de centinella?

TOTS

Sí, senyor.

HAMLET

Y ¿anava armat, em déyau?

TOTS

Sí, príncep, ben armat.

HAMLET

Als peus?
¿Desde la testa

TOTS

Senyor, dels peus fins á la testa.

HAMLET

¿Aixís, no li vegereu el visatge?

HORACI

Si que 'l vegerem, perque duya alsada
La visera, també.

HAMLET

Y ¿mostrava el rostre
Enutj, potser?

HORACI

Més que la ira fonda.
El seu semblant, amarch dolor mostrava.

HAMLET

¿Estava pàlit, ó be roig?

HORACI

Molt pàlit.

HAMLET

¿Fixá 'ls ulls en vosaltres?

Hamlet

(1) El *Tis very strange*, Moratín l'ha traduït: *Es cosa bien admirable*.

HORACI

Sempre fixos

Els tingué sobre els nostres.

HAMLET

¡Jo, trobarmhi

Volgut hauria!

HORACI

Peró esglay terrible

Vos hauria corprés.

HAMLET

Es cert... ¿vaestarshi

Molt temps, allí?

HORACI

Sí: el temps que pot contarse

D' hù fins á cent, a-poc a-poc.

MARCELLUS

Me sembla

Que s' hi va estar molt més.

HORACI

Quan vaig trobarmhi

No va ser tant.

HAMLET

¿Duya la barba blanca?

HORACI

Tal com la duya en vida: mitj cendrosa.

HAMLET

Aquesta nit me juntaré ab vosaltres
Per si acás torna.

HORACI

Tornará; ¿quí ho dupta?

HAMLET

Si 's presenta ab la forma del meu pare,
Jo li tinc de parlar, encare qu' obre
Ses entranyes l' infern pera imposarme
Silenci. Amics: are os demano y sempre
Qu' aixis com ho calláreu tot, encare
D' are en avant ho calleu més; com vulla
Qu' aquesta nit succhesca, tots gardeusho
Al pensament y no en la llengua. 'M toca
A mí recompensar l' afecte vostre.
Adeu siau, companys: á la muralla
Os vindré á véure entre onze y dotze.

TOTS

Pensa

Qu' es el nostre deber servirte.

HAMLET

Sía.

Conservéume l' amor vostre y per sempre
T'indrèu segur el meu. ¡Que Deu vos guardi!

(S' en van Horaci, Marcellus y Bernal.)

¡L' esperit del meu pare alsat ab armes!...
Aixó no es cosa bona... Tinch sospites
D' alguna malífeta... ¡Si fos are
Ja mitja nit! ¡Anima meva: espera,
Que prou qu' arribará! Les accions males,
Anch que tota la terra les sepulte,
Se descubreixen á n' els ulls dels homes!

ESCENA VII

Sala en el Palau de Polonius

LAERTES y OFELIA

LAERTES

Ja ho tinch tot ben a-punt pera embarcarme;
Adeu, germana meva: quan ja sían
Els vents propicis y la mar segura,
No t'oblides de dar-me noves teves.

OFELIA

Y ¿pots duptarho si ho faré?

LAERTES

L'obsequi
Lleuger del príncep Hámlet, considéra'l
Com senzilla finesa; una bullida
De sanc de jove, igual que una víola
Qu'entre mitj de la gaya primavera
Se precipita á víure y gens no dura,
Es hermosa y viu poc; sols una estona
Mostra 'l perfúm, pero ¡res més!

OFELIA

¡Y are!

¿Res més qu' aixó? (1)

LAERTES

Crec que res més, y penso
Que ab nostre joventut no sols hi creixen

(1) Moratín, enamorat de la concisió, traduhí el delicat *No more but so* shakespeareà per un *nada más*, que podrà ser molt concís, pero té poc de fidel. Sense estar molt gelosos del nostre «¡Y are! ¿Res més qu' aixó?» que enclou de certa manera la expressió d' un' ànima cando-osa, preferím á Moratín la versió francesa de Mr. Emile Montegu, que digué en eix pas-satge *Rien de plus que cela?*

De nostre cos les forces y estatura,
Sino que també ensemps l' íntima essència
Del ingeni y del ànima, s' aviva.
Pot ser que ingenuament are t' estime
Sens que taque cap mácula deforme
Ses pures intencions; mes tú deus témer,
Al pesar sa grandesa, que li priva
De propia voluntat, y viu subjecte
A obrar com correspón á son llinatge.
No li es permés á n' ell, com qualsevulla,
Triar per si mateix; ja que un reyalme
Depén de sa el-lecció y van ab ella
El benestar y la salut d' un poble.
Per aixó eixa el-lecció deu arreglarse
Al vot unánim d' aquell cos que 'l mira
A n' ell com á son cap. Aixís, doncs, pensa
Quan ell te diga que t' estima, Ofelia,
Qu' es prudent que no 'l creguis; llavors mira
El lloc qu' ocupa, d' hont es impossible
Que pugui cumplir res més que 'l que vulga
La part més principal de Dinamarca.
Pensa del teu honor cóm mimvaria
Si ab massa bona fé 't creguesses are
Sa falaguera veu, (2) perden tot d' una
La llibertat del cor, ó be entregantli
Ton tresor cast, moguda d' importunes
Y altives peticions. Té'm, té'm, Ofelia,
Germana meva, y may, no, no seguescas
La teva inclinació; fuig desseguida
Del perill, lluny del tret sempre posante
Dels desitxs amorosos. La donzella
Més honesta 's fa massa desinvolta (2)
Si mostra sa bellesa á un raig de lluna.
Ni la vritat mateixa pot lliurarse
Dels dards de la calumnia; moltes voltes
El cuc les flors d' estiu marcint rosega

(1) *List his songs* diu l' original inglés.

(2) *Is provincial enough.*

Avans de que 'l botó trenquen; quan l' aura
De joventut hermosa y matinera
Espargeix sa blanquíssima rosada,
Els vents traydors molt més sovint bramulan.
Convé sempre vetllar: la por ens dóna
Major seguretat, si 's té ab prudencia.

OFELIA

Jo vull tenir eixos concells desd' are
Com guardas de mon cor; pero no sias
¡oh, car germá! com els pastors altívols (1)
Que mostren les espines y asperesa
De la vía del cel, mentre' ab disbauxes
Sens fi y sense pietat, sempre trepitxan
La vía dels plahers, sens tenir compte
De practicar lo que als demés predican.

LAERTES

No tingas por; pero... m' entretinc massa:
Ve 'l pare allí; puig la ocasió m' ho porta,
Pendré de nou comiat. Un consol doble
Per mí serà qu' encare 'm benehesca.

ESCENA VIII

POLONIUS, LAERTE y OFELIA

POLONIUS

¿Encar' t' estás aquí? ¡Quina vergonya!
Les veles de tes naus el vent reinfla.
¡A bordo, á bordo! Sols á tú t' esperan.
Reb ma benedicció y eixos preceptes,
Fill meu, conserva sempre en ta memoria:
No esbombes fàcilment alló que pensis,

(1) Fa referencia als pastors protestants, que no eran, ni de molt lluny, cap mirall de bons exemples en aquella centuria. ¡Y això qu' era al començar de la Reforma d' Enric VIII!

Ni fassis jamay res sense pensarho.
El teu tracte afectuós, may vulgar sia,
Y ab cadenes d' acer sempre conserva
Aquells amics que un jorn vas escullirlos
Després d' examinarlos; no afalaguis
Ab la má foradada als que comensan
A deixâ 'l niu y encar' no tenen plomes.
No 't fiques en rahóns, mes si t' hi ficas
Fés de manera que 'l contrari fugi.
Escóltat á tothom, mes ab pocs parla.
Deixa als demés queixarse, tú resérvat
El teu propi parer. Ta vestidura
Germana sòls de ta fortuna sia
No extremada, si es rica, may extranya,
Perque 'l vestit diu clar quí es el subjecte,
Y els cavallers y els grans senyors de Fransa
Hi son molt delicats y s' en alaban.
Ni demanes diners ni may en deixis,
Perque 'l que 'n deixa pert l' amic y bossa,
Y el que acostuma á demanarne, manca
Al ordre y á la bona economia.
Y, sobre tot, ab tú mateix procura
Ser franc y no serás fals may ab altres.
Aixó es tanta vritat, com ho es que vinga
La negre nit després del jorn. Deu vulla
Que ab ma benedicció 't sían fruytosos
Eixos concells que 't dono ab tota l' ánima.
¡Adeu!

LAERTES

Ab humiltat ara os demano
Vostre permíspera deixaros, pare.
(S' agenolla y besa la mà de Polonius.)

POLONIUS

Sí, vésten. Tens bon temps. Tots criats t'esperan.

LAERTES

Adeu, Ofelia. (*L' abraça.*) Sobre tot, recordat
De tot lo que t' he dit.

OFELIA

Tot vull quedarm' ho
En ma memoria y á tú la clau t' en dono.

LAERTES

¡Adeu siau!

ESCENA IX

POLONIUS y OFELIA

POLONIUS

Y ¿qué t' ha dit, Ofelia?

OFELIA

Si es que us plau de saberho, eran converses
Sobre 'l príncep.

POLONIUS

Fou cosa ben pensada.

M' han dit que fa poc temps qu' ell te visita
A soles y que tú 'l vares admetrer
Ab massa goig y llibertat; si es cosa
Que siga veritat (com m' ho digueren
Per posarhi remey), dec advertirte
Que no has sigut tan delicada y seria
Com á una filla meva li cal serho
Y com demana 'l teu honor. Tú, cóntam
La veritat de tot: ¿qué hi ha hagut, digas,
Entre tots dos?

OFELIA

Darrerament, oh pare,
M' ha declarat el seu amor ab mostres
De tendresa y afecte.

POLONIUS

Amor? Tú parlas
Com una nena folla y sense solta
En mitj de grans perills. En dius tendresa?
Y tú 't creus qu' es tendresa?

OFELIA

No sé encare
Si ho haig de creure.

POLONIUS

Es veritat y 'm toca
A mí ensenyarho. Pensa que una nina
Ets no més, qu'ha rebut uns quants obsequis
Com moneda corrent, y eixa moneda
Ja fa temps que no passa. A tú mateixa
Estímat un xich més, puig si t' estimas
Molt menys de lo que vals, serás la causa
Que perdi 'l seny. (1)

OFELIA

Es cert, ell va parlarme
D' amorettes sovint, pero semblava
Qu' anava ab molt bon fi.

POLONIUS

Sí, pots ben dirho
Que ho semblava no més; avant!

(1) El *Yon 'll tender me a fool* del original fa duptar si es Hamlet ó Polonius el que pot perdre 'l seny.

OFELIA

Y ho deya

Juntant á les paraules, sacratíssims
Juraments.

POLONIUS

Sí: aixó son paranys, oh filla,
Pera agafar becaades; (1) á mí 'm consta
Que quan la sanch ens bull, es cosa fácil
Que l'ànima jurar fasse á la llengua
Tot el que vulga; pero son, Ofelia,
Llampechs no més, que fan més llum que flama.
S'apagan desseguida; no 'ls confongas
Ab el foc veritable, ni en que sia
L' hora aquella en que sembla que 's complezca
Tot el qu' ell prometia. Tú, desd' are,
Procura escatimarli ta presencia,
Encareix ta conversa, y desseguida
No enrahones ab ell á primè entuvi.
Per lo que á n' ell pertoca, tu has de creure
Qu' es un jove y res més, y que si afluixa
El fré de sí mateix, passarà prompte
Més enllá del que tú li pots permetre.
En un mot: no deus créure ses paraules,
Perque son falses y el color que mostran
No es pas el veritable; de uns desitjos
Poc purs son elles filles, y si 't semblan
Piadosos juraments, pera enganyarte
No més ho semblan. Molt més clar vull dirtho:
Desd' avuy no has de perdre ni una estona,
Ni sobrera tant sòls, parlant ab l' Hámler;
Tén compte á creure. Jo t' ho dich y mano.
Vesten are á ta cambra.

OFELIA

Os obêheixo.

(1) D'eixas becaades (*woodcocks*), Moratin sens cap escrúpol ne feu *codornices*.

ESCENA X

Esplanada devant del palau. Es de nit

HAMLET, HORACI y MARCELLUS

HAMLET

L' ayre es fret y de fi quasi n' es massa!

HORACI

Es cert: agut y penetrant.

HAMLET

¿Quina hora

Es are?

HORACI

Crech que no han tocat las dotze.

MARCELLUS

Sí, ja han tocat.

HORACI

Dones, no las he sentides.

Si es aquesta hora, ja aquell temps s' acosta
En que l'espectre fa la passejada.
Mes ¿qué es eixa remor?

(*Se sent música de clarins y timbales.*)

HAMLET

La nit aquesta

Fa gran disbauxa el rey: la passa á taula
En un festí cridant y embriagantse.
A cada copa que al seu llavi acosta
De vi del Rhin, timbals, clarins y trompes
Sos victoriosos brindis anuncian.

HORACI

Y aixó es costum aquí?

HAMLET

Sí, s' acostuma;

Pero encar' que vegí la llum primera
En eix pays, y conech bé 'ls usatjes,
Me sembla mellor fora no seguirla
Avuy eixa costum. Eixa disbauxa,
Qu' embruteix la rähó, á tots ens deshonra,
D' orient fins á occident. Ubriaes, ens diuhen,
Y 'ns tacan nostre nom ab tal infamia;
Qu' aquésta es prou perque tothóm oblide
Les altres qualitats qu' ens enalteixen.
Aixís sempre succeheix á tots els homes:
Un qualsevol defecte, ó de naixensa,
En el que cap mortal hi té cap culpa,
(Perque ningú esculleix el seu l'inatje),
O sia una costum que trenque 'ls termes
De la sana rähó; quan l' home porta
El sagell d' un defecte que imprimía
En ell l' etzar ó la natura, encare
Que un tingue les virtuts més enlayrades
Que un mortal puga tindre, y sían pures
Com la bonesa celestial; ay! sempre
Devant de tots serán escarnufades
Per el defecte aquell! L' argent de lliga
De tot metall preciós, el valor mimva
Y 'l rebaixa també!

HORACI

Senyor: miráulo!

Ja vé!

(Surt la sombra del rey Hamlet en el fons del theatre. El príncep Hamlet al véurela se retira plé d' esglay y després avansa cap á n' ella).

HAMLET

Oh, ángels de pietat, sagrats ministres,
Amparaunos á tots! Si és que sías
Anima santa, ó bé damnada, ó portes
Aures del cel ó del infern les flames,
Que sia ta intenció bona ó dolenta;
Al presentarte aixís devant ma vista,
Es precis que jo 't parle. Y vull parlarte:
Hamlet, mon pare y rey, rey de la augusta
Nació dinamarquesa! Oh!... responeume
Y no m' atormentáu més ab el dupte!
Digaume, pera qué ja vostres óssos
Venerables y dintre del sepulcre,
Sa vestidura funeral romperen?
Per qué la tomba ahont te sepultáren
En santa pau, t' ha gitat lluny y obría
Ses entranyes crudels de pesants márbres?
Per qué el teu cós difunt torna á reveure
Armat de punta en blanc, la trista lluna,
Afegint á la nit esglay terrible?
Y per qué fins nosaltres, sempre febles
E ignorants de naixensa, estiguém are
Contorbats ab idees y ab imatjes
Que confonen la nostra intel·ligencia?
Digas: tot aixó qué es? per qué? qué 'ns toca
Fer á nosaltres?

HORACI

Crec qu' ell vos signa
De que 'l seguíu; os vol parlar á soles.

MARCELLUS

Miráu com clarament os assenyala
Que hi anáu are ab ell! No cal anarhi!

HORACI

De cap manera!

HAMLET

Si no vol parlarme,
No tindrè més remey.

HORACI

Senyor: os prego
Que no hi anáu!

HAMLET

Y per qué nó? Desd' ara
¿Qué puch témer aquí? Tant se m' endona
De la vida del cós; á la de l' ánima.
Qué pot ferhi la sombra, si ella es cosa
Inmortal y res més? Encare 'm crida!...
El seguiré!...

HORACI

Senyor: si os arrebossa
Fins á l' ona del mar, ó us dú á la cima
Del penyascal que baten les onades,
Y allí pren ell desobte una figura
Horrorosa y extranya, que us trastorne
L' enteniment y os fasse perdre l' esma;
Teniuhi compte! Eix lloc no més inspira
Idees tristes á tothóm que veja
La distancia que hi há d' aquella altura
Fins á la mar y sente el ronc de l' ona
Batent al fons, de nit y día.

HAMLET

Encare
Em crida, sí. Camina; ja 't segueixo.

*(L' ombra farà 'ls mohiments que indica 'l diálec. Horaci y
Marcellus volen detindre á Hamlet y ell els aparta violentament
y segueix l' ombra)*

MARCELLUS

Senyor! no hi aniréu!

HAMLET

Vaja: deixáume!

HORACI

Creyéume: no 'l seguíu!

HAMLET

Es qu' are 'm guía
El meu fat, y fins sentho per l' arteria
Més xica del meu cós, el brähó y nervi
Del lleó de Nemea. Encare 'm crida!
Senyors per Deu! guardáu les máns, ó us juro
Que morirá á les meves el que vulla
Detíndrem á n' aquí. Avant! camina:
Jo 't seguiré!

ESCENA XI

HORACI y MARCELLUS

HORACI

Jo crec que l' arrebatava
Son exaltat magí.

MARCELLUS

Are, seguímlo;
Que en aixó no debém pas obèhirlo.

HORACI

Sí, aném darrera d' éll. Vejám á veure
Quína ha de ser la fi d' aquesta cosa.

MARCELLUS

Hi há quelcom de podrit á Dinamarca. (1)

HORACI

El cel ho arreglará.

MARCELLUS

Vaja, seguímlo.

ESCENA XII

A la vora del mar. Al lluny se veu el palau d' Elsingor.

HAMLET y l' OMBRA del Rey mort.

HAMLET

Ahont me vols portar? Parla, no avanso
Ni un pás més.

L' OMBRA

Míram.

HAMLET

Ja 't miro.

L' OMBRA

Ja ha arribat l' hora en que és precís que torne
A les flames de sofre que m' abrusan.

HAMLET

Oh, ánima infelís!

(1) Aquest célebre vers: *Something in rotten is the state of Denmark*
Moratín se limitá á traduirlo per *Algún grave mal se oculta en Dinamarca.*

L' OMBRA

No 'm compadeixis
Y escolta tot quant tinc de revelar-te.

HAMLET

Parla: 't prometo jo l' atenció meva.

L' OMBRA

Dintre de poc prometerás venjansa!

HAMLET

Per qué?

L' OMBRA

L' ánima soch jo del teu pare
Que per cert temps está damnada á corre
Errant de nits y en mitj de flames vives
De jorns té de cremar, fins qu' eixes flames
La purifiquen de les negres culpes
Qu' en el món va cometre. Oh! si 'm fos fácil
Mostrá 'ls secrets de la presó que 'm tanca,
Podria dirte coses que sòls una,
La més petita, forá prou per fer-te
El teu cor á bocins; te gelaria
'Ta sanc de jove, y 'ls ulls com dos estrelles,
Inflamats fagirian de les conques;
Tos cabells rulls, desfets s' erissarian
Com púes de senglar! Eixos mysteris
Son eterns, no són fets pera l' orella
Dels humans. ¡Ay! escolta: si es qu' un día
Vas estimá á ton pare, venjá 't toca
L' homicidi crudel, el més horrible...

HAMLET

Homicidi?

Hamlet

L' OMBRA

Com tots, crudel; y era
El més cobart y més injust.

HAMLET

Contáu'm ho,
Perque ab vol més lleuger que ho son les ales
De nostre fantasia ó ab rapidesa
D' amorós pensament, puga llensarme
A la venjansa.

L' OMBRA

Veig qu' alé no 't manca
Y estás ben disposat; mes si insensible
Fossis com les bardisses qu' es pudreixen
Devora del Lethéu, te conmouria
Tot el que vaig á dirte. Escóltam are:
La veu va corre que dormint la sesta
En mon jardí, una serp va mossegarme.
Y á Dinamarca totes les orelles
Enganyades vilment per eixa nova
Fóren un día. Mes deus sabé oh, noble
Donzell! qu' aquesta serp que á n' el teu pare
Va mossegar... avuy du sa corona!

HAMLET

Y cóm m' ho deya 'l cor!... era 'l meu oncle!

L' OMBRA

Si aquell incestuós, aquell adúlter,
Aquell mónstre sens nom; valentse un día
D' algúns presents y son talent diabólic
(¡Oh, talent malèhit, y malèhides
Ofrenes, que teniu poder sens mida
Per seduhí!) aquell vil traydó inclinava
A son brutal desitx. ay! de ma esposa
La voluntat y amor: d' aquella reyna

Que jo creguí d' una virtut tant forta!
Hamlet!... y quant gran fou, ay, sa cayguda!
Jo que la vaig aymà ab amor puríssim,
Que tant y tant fidel vaig ser ab ella
Y als juraments sagrats del desposori...
Jo vaig ser aborrit y va rendirse
A aquell sér miserable, quines prendes
Varen ser interiors sempre á les meves!
Mes, com la virtut sempre incorruptible
Será, encare que vinga á provocarla
La corrupció ab la forma més divina,
Aixís el desenfré y la incontinençia,
Encar que dins d' un ángel se trobessen,
Un thálem celestial profanarían.
Pero me sembla que l' ambat suavíssim
Ja sentho del matí. Tindrè de dirtho
Depressa tot. Dormia jo una tarde
En mon jardí, segóns costúm; ton oncle
Me va vení á sorprendre á l' hora aquella
De repós; d' un verí una ampolla duya
De licor verinós; en mes orelles
La vessá tota, y era tant contrari
Aquell verí mortal á la sanch nostre,
Que, més lleuger y rápit qu' el mercuri,
Per totes les membranes dilatantse
Corprén el nostre cos, y la sanch glassa
La més robusta y vigorosa, á mena
De la llet presa per les gotes d' ácit.
Aixís m' ho feu á mí. Y la pell meva
Inflada tota á trossos me va caure
Com el crostám de lepra perniciososa.
Aixís fou com, dormint, ensemps vaig perdre,
A mans de mon germá, corona y vida
Y ma esposa també! Vaig perdre l' esma
Quan mos pecats eran més grans ni estava
Disposat pera un pés qu' es tant terrible;
Sense rebre la Santa Eucaristía,
Sens tocar á agonía les campanes,

Sens podé arrepentirme de mes faltes
Y al tribunal etern portat ab totes
Mes culpes sobre 'l cap! Horrible,
Horrible crim, per cert!... Si tu are escoltas
La veu de la natura, no permetis
Que 'l meu thálem rey al de Dinamarca
Siga 'l llit del incest y la luxuria!
Pero al obrar, sia cóm vulla, 't mano
No taques ab el crim l' ánima teva
Ofenent á ta mare. El cel se cuydi
De fer aixó, y deixa que l' espina
Aguda que té al pit atormentantla,
La fereixi sens treva. Adéu; l' insecte
De llúm ja no llú tant; el jorn s' acosta:
Adéu! Adéu! Remembra 'm! (1)

ESCENA XIII

HAMLET y després HORACI y MARCELLUS.

HAMLET

Oh, vosaltres,
Legions del cel! Oh, terra! y més encare
Invocaré al infern? Cor meu: atúrat;
Y vosaltres, mos nervis: sosteniuse
En un moment, no us mostréu febles are.
¿Remembrarte, m' has dit? Ay, pobreta anima!
Mentre en eix món dolent hi hagí memoria,
Remembrarte? Sí; haig d' esborrar, per ferho,
De ma imaginació les recordances
Més frévoles y tontes; les sentencies
Dels llibres, y els recorts y les idees
Que un colp la juventut y l' experiència
Estamparen en ella. Ton precepte,

(1) Hem duptat molt de traduir el célebre *Remember me* per els verbs *recordar* ó *rememorar*. El segó, ab tot y son arcaisme, 'ns ha fet decidir per sa semblansa ab l' original.

Sens barreja de cosa méns digne,
De mon enteniment viurá en el llibre.
Sí: ho juro per el cel! Oh, dona falsa,
Més falsa y criminal! oh, malvat home,
Vil y melós, tant vil com exacrable!
Convé qu' ho escriga en aquest llibre...

(Escriu breument:) Un home
Pot sé un malvat y falaguer somriure!
Al menys jo sé del cert que á Dinamarca
Hi há un home aixís... y aquest es el meu oncle!
Sí: éll és... mes dech servà un' altre paraula
Que no és altre que *Adéu! Adéu! Remembra'm!*
Y jo he jurat que sí!

HORACI (*Cridant desde dins*)

¡Senyor!

MARCELLUS (*Desde dins*)

¡Oh, Hamlet!

HORACI (*Desde dins.*)

Senyor! Senyor, que 'l cel el protegisca!

HAMLET

Aixís sia!

MARCELLUS

Senyor!

HAMLET

Amics: depresa

Venú aquí!

(*Surten Horaci y Marcellus.*)

MARCELLUS

Qué ha succèhit?

HORACI

Qué passa?

Quínes noves portáu?

HAMLET

Maravelloses!

HORACI

Digáules, mon senyor!

HAMLET

Nó, que ho diríau!

HORACI

Jo us prometo, senyor, guardar silenci.

MARCELLUS

Tampoc ho diré jo!

HAMLET

Creyèu vosaltres

Que á dins del cor humá cabrehi podía...

Mes.... guardaréu secret?

TOTS DOS

Jurém desd' are!

HAMLET

No 's trovaría en tota Dinamarca

Un criminal... que un gran malvat no sía.

HORACI

Y un mort abandonar degué 'l sepulcre

Per di eixa veritat?

HAMLET

La raió 't sobra.

Y per aixó, sens parlar més, deixem' ho:
Despedimnos y anémse'n. Y vosaltres
Anáu ahont vos criden desseguida
Vostres quefers ó inclinacions; tot home
Tè una cosa y altre qualsevulla...
Jo ja ho sabéu, m' en torno á lo de sempre:
A resar...

HORACI

Vostres paraules are mancan
De sentit y concert!...

HAMLET

També á mí 'm pesa
Havervos agraviat ab elles; juro
Que 'm sab greu de debó.

HORACI

Oh! cap agravi
Havém rebut, senyor!

HAMLET

Per Sant Patrici!
Sí que n' hĩ há d' agravi, y gran, Horaci.
En quant á l' ombra aquella, era un cadavre
Molt venerable y molt: jo puch ben dirho;
Pero en tot quant pogáu, feuvos violència
Pera saber el qu' entre 'ls dos passava.
Oh! amics y companyóns d' estudi y armes:
Una mercé vull demanarvos.

HORACI

Quína?

Y ab molt gust la farém.

HAMLET

De cap manera
May diréu á ningú 'l qu' anit vau veure!

TOTS DOS

No ho dirém á ningú!

HAMLET

Ay! vos demano

Que m' ho juréu!

HORACI

Vos dono ma paraula

De no dirho á ningú!

MARCELLUS

També la meva.

HAMLET

Sobre ma espasa!

MARCELLUS

Ja us ho prometíam.

HAMLET

Sí, sí, sobre ma espasa!

L' OMBRA DEL REY

Sí: jureuho!

(L' OMBRA DEL REY mort dirá eixos mots dessota terra. L' esglay d' Hamlet y sos companys serà molt marcat, y tots mula àn de situació segóns ho diga 'l diálec)

HAMLET

Tú dius aixó? Tú ets á n' aquí? Vos parla Desde 'l fons del abím! Voléu jurarho?

HORACI

Digáu el jurament.

HAMLET

May de la vida

Heu de dir lo qu' heu vist. Sobre ma espasa!

L' OMBRA

Jureuho!

HAMLET

Aquí y per tot? Cambiém de lloc. Vos prego Que os acostéu aquí. Mans á l' espasa Y juréu que jamay havéu de dirho.

L' OMBRA

Jureuho per sa espasa!

HAMLET

Y qué bé parlas

T'auip revellit! Cóm es que tant despressa Furgas la terra com á bon minayre? Cambiém de lloc, amics.

HORACI

Deu de tenebres

Y de la llum! Aixó es estrany prodigi!

HAMLET

Perque es estrany debéu donarli hostatge Y amagarho ben bé. Aixó és, Horaci, Que en cels y terra hi sol haver més coses De les que pot sonmiar la teva sciencia. Pero, veníu aquí; y, com ans vos deya, Prometeume (y axí oş fasse ditxosos El Deu del Cel), qu' encar qu' en ma conducta Hi esperimentéu quelcóm d' extraordinari, (Puig potsé 'm convindrà fer certes coses Extravagants y folles), may vosaltres

De res heu d' estranyarvos, ni ab paraules
De cap mena, y creuhant axís els brassos,
Ni removent el cap, ni dihent á voltés:
—*Nosaltres que sabem... Oh! si volíam
Parlar... hi há tantes coses!...— ó bé: —Vaja...
Podria ser qu' aixó...— ó altre paraula*
Per la qu' es puga sospità algún día
Que ho sabéu tot. Juréuho! y Deu en totes
Vostres necessitats vos assistesca.

L' OMBRA

Juréuho!

(*Fan acció de jurar.*)

HAMLET

Esperit agitat! are reposa,
Reposa en pau, oh, sí! Jo m' encomano
A vosaltres, amics; y per més penes
Que Hamlet puga passar, Deu me permeti
Que mostrá us puga sempre que os estimo;
Y os estimo de cor. Anemse 'n are
El dit aquí á la boca: os ho demano.
Iniquitat horrible! La natura
Está tota en desordre! Y jo naixía
(Aixís no hagués nascut!) per castigarla.
Veníu, y tots plegats are entornemse 'n.

FI DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGON

ACTE SEGON

ESCENA PRIMERA

Un saló á casa de Polonius.

POLONIUS y REINALD

POLONIUS

Reinald: don'ti eix diner y aquestes lletres.

REINALD

Així ho faré, senyor.

POLONIUS

Crec que sería

Un gran colp de prudencia, qu' ans de veure'l,
Oh bon Reinald, depressa escorcollessis
Sa conducta.

REINALD

Ja aixís pensava ferho.

POLONIUS

Ben dit, ben dit! Primer de tot, procura
Saber si es que á París hi há alguns danesos,
Hónt viuhén y qué tan, cóm y ab qui 's tractan,

Y qué gastan, també. D' eixes preguntes,
Treuràs en clar sí és que al meu fill coneixen;
Y vé's al dret: y 'l teu objecte logra
Investigant lo que saber intentas.
Fes com si un xic de lluny el coneguesses
Y digas: —Sí, conec molt al seu pare,
Als seus amics, y á n' ell mateix!— Penetras
El qu e't vull dir?

REINALD

Molt bé, senyor.

POLONIUS

Encare

Aixó tens d' afegir: —*No he tingut tractes
Ab ell; ja 'l conec, sí, pero no gayre.
Si és aquell que jo 'm penso, quina pessa!
Té tal y tal defecte, té tals vicis.*
Després pots contar d' ell tot lo que vulgas
Y 't passarà pel cap; mes tingas compte
Que no sían tan grosses les mentides,
Que pugan deshonrarlo. No més parla
D' aquelles malifetes que son propies
De tothóm, y d' aquelles bojeríes
Que son inseparables companyones
De joventut y llibertat.

REINALD

Entre elles

El joc?

POLONIUS

Sí: el joc, el béure, el desafiar-se,
El renegar, el disputar; y encare
Pots allargarte fins á la disbauxa.

REINALD

Ja n' hĩ ha prou pera llevarli l' honra.

POLONIUS

No ho crec aixís. Que tot depén del modo
Ab que l' acusarás. No deus penjarli
Delictes massa grossos, ni pintarlo
Com un jove perdut del tot: no es eixa
Ma intenciõ. Has d' insinuâ 'ls defectes
Ab un art, que fins semblen poca cosa.
Frivolitats produhides per la falta
De fré y de subjecció; sòls bojeríes
D' un magí tendre ó bé rampells de jove
Que la bullida de la sanc engendra.

REINALD

Pero... senyor!

POLONIUS

Tú vols saber encare
Per qué aixó t' encomano?

REINALD

Si, voldria
Saberho, si vos plau.

POLONIUS

Ma intenciõ, es eixa;
(Y crec qu' és molt prudent): Aquestes faltes
Carregant á mon fill, com taques xiques
En una obra de mérit, desseguida
Guanyarás, conversant, la confiansa
D' aquell amic qu' examinar pretengas.
Si ell está convensut que té aquells vicis
De que tu acusas al minyó, pots creure
Que 't darà la rahó, tot dihent á l' hora:
—*Molt senyor meu y amic!* com s' acostume
Segons lo tractament, l' home y la pátria.

REINALD

Sí, está molt be, senyor.

POLONIUS

Y per resposta
L' altre 't dirà... dirà... Qué es el que anava
A dir jo ara? Sí, deya... sí... Ahont éram?

REINALD

En que l' amic ó 'l cavaller dirían...

POLONIUS

Es veritat, dirían... més ó menos:
*—Ja ho crec que 'l conec be! Si l' altre dia
Me vaig trobar ab ell ab cert subjecte
Y es cert, vaig veure com allí jugaba.
En un dinar també vareig trobarlo,
També en unes barilles de pilota,
Y també... (podrá ser que t' afegesca),
L' he vist entrar en casa d' ávols fembres,
En un bordell, més clar! Ja m' entens ara?
Ab l' am de la mentida vull que pesquis
La veritat, qu' aixís es com nosaltres,
Els sabís y prudents, per indirectes,
Logrém el que volém ab artificis.
Així, ho farás ab el meu fill y guarda
En tot més instruccions y mos preceptes.
M' has entés bé?*

REINALD

Ho he entés, senyor

POLONIUS

Bon viatge;

Adeu!

REINALD

Senyor!

POLONIUS

Convé molt qu' examines
Per tú mateix, ses aficions.

REINALD

Depresà

Ho faré.

POLONIUS

Ab llibertat deixa 'l que fassa

REINALD

Está molt be, senyor.

POLONIUS

Adeu!

ESCENA II

POLONIUS y OFELIA

POLONIUS

Ofelia,

Bon día; qué hi ha de nou?

OFELIA

Ay, ay! que passo

Una pena molt gran!

POLONIUS

Per qué? Sí, parla

Pel nom del Cel!

Hamlet

OFELIA

M' estava dins ma cambra
Soleta trevallant; quan ay! el princep,
El mateix Hámlet, descenyit de roba,
Sense capell al cap, les mitxes brutes (1)
Sense lligar y fins als peus caygudes;
Com sa camisa, pálit, tremoloses
Les cames y el semblant trist com una ombra
Que vingué del infern pera esglijarme;
Se 'm presentá al davant!

POLONIUS

Y es boig per causa
De ton amor?

OFELIA

No ho sé, senyor, mes temo
Que sia aixó.

POLONIUS

Y, qué 't va dir?

OFELIA

Prenia
La meva má y ben fort me la va estrenyer.
S' allunyá un xic després, y posant l' altre
Má sobre 'l front, fixava en el meu rostre
La vista com si anés á retratarlo.
Aixís va estarshi prou ben llarga estona,
Fins que, per últim, sacudintse 'ls brassos
Lleugerament y amunt y avall tres voltes
Movent el cap, va sospirà ab tristesa
Y ab tanta pena, que semblava á trossos
Se li desteya 'l cos y que 's moria.
Després d' aixó me va deixar y alsava
El cap tot caminant; á ulls clucs, la porta

Va passar sense véurela; al passarla
Fixá sos ulls en mí.

POLONIUS

Vina: hem de veure
Al Rey. Aixó es d' amor un veritable
Encantament, que sempre si acostuma
A ser fatal á sí mateix, inclina
La voluntat á empreses temeraries
Més que cap més passió, d' entre les moltes
Qu' en la terra 'ns combaten la natura.
Ho sentho molt aixó. Mes digas, filla:
Darrerament l' has mal-tractat?

OFELIA

Nó, pare.
No més cumplint alló que vos manáreu,
Les lletres li tornava y ses visites
No li he permés.

POLONIUS

Aixó no més bastava
Per trastornarlo aixís. Me penedeixo
De no haver judicat ab més prudencia
Aquesta passió seva. 'M figurava
Qu' era sóls un engany seu pera perdre't.
Malehida sospital... A la vellesa
També som bons pera passar de mida
En les sospites nostres, com els joves
No tenen previsió. Aném, oh! filla,
A véure al rey. Convé doncs enterarlo
De tot el que hi há hagut. Si l' hi callava
Aquest amor, més sentiment tindria
Amagant la vritat, que no dihéntla.
Aném, aném.

(1) His stockings foul'd, encare diu més de lo que dihém nosaltres.

ESCENA III

Sala en el Palau Real.

CLAUDI, GERTRUDIS, RICARD, GUILLEM
y acompanyament.

CLAUDI

Que bevinguts desd' are,
Oh, Guillém y Ricart, á Dinamarca
Siau tots dos! A més jo d'anyorar-me
De véureus, com que molt me convenía
Vostre presència, os he cridat ab pressa.
De la mudansa d' Hámlet, jo suposo
Que ja 'n sabéu quelcóm: en dich mudansa
Perque per dins y fora no s' assembla
En res enterament al que avants era.
Y fora de la mort del rey son pare,
No crec que hi hage altre motiu ni causa
D'eixa sobtada y permanent follia.
A vosaltres vos prego, perque fóreu
Sos companys d' infantesa, y vos criáreu
Ab mon fill, y entre tots hi han aquells llassos
Que 'ls anys mateixos é igual génit nusan,
Que no prengáu á mal lo detenirvos
Algúns jorns are aquí. Potser el tracte
Vostre, li ha de torná aquella alegría
Qu' are ha perdut; y fent com qui no hi toca
Miráu de véure quines penes passa,
Perque, sabentles, procurém curarles.

GERTRUDIS

Bons cavallers: sovint ell ens parlava
De vosaltres y molt; no's trovaria,
Jo crec, ningú qu' estime més. Si tanta
Fos la vostre bondat, que aquí ab nosaltres
Pera lograr lo que volém, restesseu,

Vostre visita 'l rey la pagaria
Com correspón á un rey.

RICARD

La sobirana
Autoritat qu' envers nosaltres tenen
Les vostres majestats, no ha de pregarnos,
Que 'ns deu manar!

GUILLEM

Crec que tant l'un com l'altre
Obèhirém les més petites ordres,
Y á vostres peus posém, ab nostre afecte,
El zel y el bon desitx que á abdós anima.

CLAUDI

Gracies, Ricard; gentil Guillém, oh! gracias.

GERTRUDIS

Jo os quedo, bons senyors, molt agrahida;
Que vejáu á mon fill malalt vos prego.

(Als criats:)

Que algún criat, á eixos senyors els porte
A allá ahont se troba el príncep.

GUILLEM

Que Deu vulla
Que nostre esfor y la presència vostre
D' utilitat y de pláher li sían.

GERTRUDIS

Sí, anéu.

ESCENA IV

CLAUDI, GERTRUDIS, POLONIUS y acompanyament.

POLONIUS

Senyor: ja venen molt alegres
Els missatgers que tornan de Noruega.

CLAUDI

Sempre has sigat de bones noves pare.

POLONIUS

Oh! Es veritat, senyor. Y ab tota l'ànima
Os puc assegurar que no 'm proposo
En totes mes accions ni en mos afectes,
Que 'l servir á mon Deu y al rey á l' hora.
Si aquest talent y aquesta experiència
No ha perdut aquell nás tant fi ab que sempre
Els negocis polítichs rastrejava,
Penso haver descobert la vera causa
De la follia d' Hámlet.

CLAUDI

Doncs, explicat,
Qu'estic molt impacient pera saberla.

POLONIUS

Donáu primè als embaixadors audiència;
Serán les postres d' eix testí, més noves. (1)

CLAUDI

Ves, rébels tú mateix, é introduheixlos.

(S' en va Polonius.) (A la Reina:)

(1) En cap més llengua europea 's pot traduir á Shakespeare ab tant d'estalvi de paraules com en català. Eixos dos versos an hen en anglès:

Give first admittance to the embassadors;

My news shall be the fruit tho that great last.

Diu, aymada Gertrudis, que trobava
Dels dolors del teu fill, la font y causa.

GERTRUDIS

Ay! crec no hi há cap més, que la mort trista
De son pare y les promptes bodes nostres.

CLAUDI

Jo ho esbrinaré tot.

ESCENA V

CLAUDI, GERTRUDIS, POLONIUS, VOLTÍMAN, CORNELIUS y acompanyament.

CLAUDI

Benvinguts sían
Mos bons amichs. Oh, Voltiman! tú cóntam
Qué 't respongué 'l germá rey de Noruega.

VOLTÍMAN

Ell correspon ab l'amistat més franca
A vostres prec's y á vostres beneficis.
Al arriuar nosaltres va sorpendre
Els armaments que son nebot manava,
Fingintse preparar contra Polonia.
Informantse després, va saber qu' eran
En veritat contra de vos. Al veure
Qu'abusavan aixís de la impotencia
Dels anys y dels dolors, tot indignantse
Reptá depressa á Fortimbaás. Llavoras
Se va sometre aquest, y molt depressa;
Y li há jurat que may, may de la vida,
Contra de vos empunyarà les armes.
El rey vell, satisfet ab eixos pactes,
Seixanta mil escuts cad' any li dona
Y li permet portar contra Polonia

Aquell estol que contra vos alsava.
 Per aixó os prega que delxáu pas lliure
 Per els vostres estats, á son exércit,
 Guardant els pactes, qu' aquí escriu, de mútua
 Seguretat pera 'ls dos pobles.

(*Dona uns papers al Rey.*)

CLAUDI

Plaume.

Ja llegiré eixos pactes altre día,
 Y ma resposta rumiaré. Vos dono
 Molts grans mercés per la embaixada ayrosa
 Que haveu desempenyat. Reposéu are.
 A tots dos eixa nit os vull á taula:
 Molt ben vinguts siau á casa meva. (1)

ESCENA VI

CLAUDI, GERTRUDIS y POLONIUS.

POLONIUS

Aixó ha acabat molt bé.

(*El rey fa una senyal y tot l' acompanyament se 'n va.*)

Mon rey y reyna:

Si tingués d' explicar d' un gran monarca
 La dignitat, y 'ls debers tots d' un súbdit,
 Perque la nit es nit, y el día es día,
 Y perque 'l temps es temps, crec que malmetre
 Sería en vá, la nit, el temps y el día.
 Aixís, doncs, com que fou sempre com l' ánima
 Del talent l' anà al grà, y com sempre enujan
 Els rodeigs y figures; tot vull dirho
 En pocs mots: Vostre fill amat y noble,
 És boig; y li dic boig, perque si's pensa,
 Quina altre cosa més es la follía

(1) Aquest vers, que en l' autor diu: *Most welcome home!* no creyém que may hage dit: *Tendre gusto de veros*, com ho traduhí Moratin.

Sino estar boig del tot el que l' agafa?
 Però, deixant aixó...

GERTRUDIS

Al grà: deixeuvos

D' artificis!

POLONIUS

Senyora, jo os prometo
 No valdre'm d' artificis; cosa certa
 Es qu' ell és boig; que fa dolor y pena.
 Y fa dolor que sia cert. Deixémnos
 D' antítessis y d' art. Diguém á l' una
 Qu' és boig; mes falta descobrir la causa
 D' aquest efecte, ó be defecte. 'S troba
 Qu' aquest efecte defectuós té causa,
 Y hem de pensá y considerá el que resta.
 Una filla jo tinc, (y la tinc mentres
 Que sia meva), que en prenda de respecte
 Y sumissió, me va donâ eixa carta.

(*Trau una carta y va llegint
 fragments qu'indica el diàleg*)

Resumiú tots els fets, y n' heu de traure
 La conseqüència.

(*Llegeix:*)

«*Al idol celestial de l'ánima meva, á l' hermosíssima
 Ofelia.*»

Aixó es la gran paraula:
Hermosíssima! sí! Quelcóm hi manca.
 Escoltáu el demés:
 «...*En ton sí, blanc y hermòs, aquestes lletres...*»

GERTRUDIS

Y ¿li escribía

Hámlet aquesta carta?

Hamlet

POLONIUS

Bé, senyora,
Esperéuse, y fidel diré 'l qué hi haja.

(Segueix llegint:

«...Dupta que de foc sian les estrelles;
Dupta si el sol al firmament se mou;
Dupta del cert; creu el duptós: no duptes,
Jamay, per res del món, del meu amor.
Volguda Ofelia: Eixos versos aumentan mon penar;
tampoc sè expressar ab art mos sentiments; pero cregas
que t' estimo moll, moll, moltíssim. Adeu. Teu
sempre, volgudíssima nina, mentres eixa màquina
existesca.—Hamlet».

(Segueix parlant Polonius als Reys:)

Ma filla, com á noya ben criada,
M' ha mostrat eixa carta; ella, del príncep
Les penas y trevalls, tots tal cóm foren,
M' ha contat, tot per pessas molt menudes,
Sense callar ni 'l lloc, ni 'l temps, ni 'l setí.

CLAUDI

Y ella, cóm l' ha rebut?

POLONIUS

En quin concepte

Me teníu?

CLAUDI

Per un home veritable

Y honrat.

POLONIUS

Y 'm plau provarvos que no s' erra
La vostre majestat. Mes, vos, qué hauríau
Pensat de mí, si al veure que creixía
Aquest amor ardent, (perque dec dirvos
Qu' avans de que ma filla m' en dés compte,

Ja ho tenia ben vist;) en quin concepte,
Vos y la reyna, aquí present, tal volta
M' hauríau tots tingut, si eixes fineses
Y galanteigs hagués permés? Si, encare
Fentme violencia á mí mateix, silenci
Jo hagués guardat indiferent? Qué hauríau
Pensat de mí? Jo, res d' aixó: m' en 'nava
Al grá directament, y á la donzella
L' hi dit, poc més ó menys: *Filleta, el príncep*
Es un senyor d' una enlayrada esfera
Molt superior á tu! Deixatho corre!
Després d' aixó, reclosa dins sa cambra,
Vaig ferla estar sense poguer admetre
Ni presents, ni cartetes ni visites.
Ma filla ha aprofitat les ordres meves,
Y el príncep, (dic pera escursar l' historia),
Al veure 's despreciat, comensá á tindre
Melengies primer, després insomnis,
Després debilitat, després deliris
Y, per fí, per sos graus una follia
Qu' el treu de test y 'ns fa plorá á nosaltres.

CLAUDI

Vos, creyéu qu' aixís sia?

GERTRUDIS

A n' á mí 'm sembla

Bastant probable.

POLONIUS

Ha succehit, tal volta,
(Y ho voldria saber), que jo ab fermesa
Digués *això es aixís*, y fos mentida?

CLAUDI

No 'm recordo de may.

POLONIUS

Doncs, separaume
Aquest d'aquest,
(Senyalant el cap y el coll.)
si no es ben cert y exacte.
Per poc que puga, esbrinaré, desd' are,
La veritat, allí hont vulga que sia,
Encare que la trobe sepultada
En el mitx de la terra!

CLAUDI

Y cóm te sembla
Que podríam sabé alguna altre cosa?

POLONIUS

Sabéu qu' el príncep molt sovint passeja
Quatre ó més hores per aquí...

GERTRUDIS

Acostuma,
Es cert, á passejarshi.

POLONIUS

Quan ell vinga,
Jo faré que ma filla ab ell es trobe.
Vos y jo, aquí amagats ab els tapissos,
Observarém qué fa quan éll la veja;
Y si és qu' ell no la estima, y no és la causa
De sa follia aquest amor, treyéume
De vostra cort y vostre companyia
Y á un mas enviéume á manejà una arada.

CLAUDI

Jo ho vull esbrinar bé.

GERTRUDIS

Pero, mirèulo: ⁽¹⁾
Si ve llegint... pobret!... y quina llástima!

POLONIUS

Anáusen, si vos plau: jo os prego: vull parlarli, si
és que 'm donáu vostre permís.

(S' en van Claudi y Gertrudis.—Surt Hámlet llegint.)

ESCENA VII

POLONIUS y HAMLET

POLONIUS

Cóm anéu, senyor?

HAMLET

Bé, gracies á Deu!

POLONIUS

Que no 'm coneixéu?

HAMLET

Sí, ja ho çrec. Tú, vens peixos.

POLONIUS

Jo? Nó, senyor.

HAMLET

Tant de bó fosses un home honrat.

(1) Aquí Shakespeare deixa d' escriure en vers. 'Fidels á nostre propòsit de respectar l' original, seguirém are traduhint en prosa lo que en l' origina hi estiga escrit y rependrém la forma métrica quan el gran dramaturg la reprennga.

POLONIUS

Honrat, dihéu?

HAMLET

Sí, senyor, que ho dic. Tal com are van las coses en aquest món, el ser honrat és lo mateix que ser escullit un entre deu mil.

POLONIUS

Tot aixó es veritat.

REINALD

El sol cría cucs en un gos mort, y encare qu' és un deu, també enllumena benigne á un cadavre corromput. No tens una filla?

POLONIUS

Sí, senyor, en tinc una.

HAMLET

Doncs, no la deixis passejar pe 'l sol. La concepció és una benedicció del cel, pero nó de la manera que podrà concebir ta filla. Company, feu l'ull viu ab aixó. (1)

POLONIUS

Pero, qué voléu dir ab tot aixó? (Ap.) Sempre pensant ab ma filla! No obstant, al principi no m' havia conegut. Está boig, rematat... Y, are que m'enrecordo: jo, quan era jove, també 'm vaig veure trastornat per l' amor... casi tant com ell. Vull parlarli un altre colp. Qu' esteu llegint, senyor?

HAMLET

Paraules, paraules... paraules!...

(1) *Look, friend to 't,* d'u l' original.

POLONIUS

Y de qué 's tracta?

HAMLET

Entre qui?

POLONIUS

Vos pregunto de que tracta 'l llibre que llegiu.

HAMLET

De calumnies, senyor. En aquest llibre diu el satíric malvat qu' els vells tenen la barba blanca, la cara arrugada, que destilan ámbar en abundor de sos ulls, que també 'ls raja goma de prunera, que pateixen de gran flaqueza de cames y de molta falta d' enteniment. Tot aixó, senyor meu, encare qu' ho crec molt de debó, ab tot, no 'm sembla bé qu' es diga aixís; porque, després de tot, vos seriau sens dupte tant jove com jo, si os fos possible caminar entera com els crancs.

POLONIUS

(Ap.) Encare que tot és follia, no deixa d'observar un ordre metódic en tot el que diu. (A Hamlet.) Voléu venir, senyor, allí ahont no fasse ayre?

HAMLET

Ahont? A la sepultura?

POLONIUS

Es veritat qu' allí no hi bufa l' ayre. (Ap.) Ab quína agudesia sempre respón! Aquestos colps felissos sovintejan en la follia, mentres qu' en plé ús de la rahó y de la salut, no s' ensopegan. El deixaré y prepararé la entrevista entre ell y ma filla. (A Hamlet.) Senyor, si 'm donáu vostre permís pera que m' en vaja...

HAMLET

No 'm pots demanar res més agradable, á escepció de la vida; aixó sí, á escepció de la vida.

POLONIUS

Adéu siáu.

HAMLET

Quins vells més fastigosos y estranys!

POLONIUS

(A Guillé m y Ricard que surten per allí ahont ell s' en va).

Si cercáu al príncip, aquí 'l teniu.

ESCENA VIII

HAMLET, RICARD y GUILLEM.

RICARD

Bon día, senyor!

GUILLEM

Deu guarde á vostre altesa.

RICARD

Mon estimadíssim senyor.

HAMLET

Ola, estimats amics! Cóm va, Guillé m? Cóm aném, Ricard? Bons mossos: qué feu de bó?

RICARD

Res, senyor. Passém una vida la més indiferent del món.

GUILLEM

Nos tením per felissos perquè no ho som massa. No servím de gallaret al pentinat de la fortuna.

HAMLET

Ni li servím tampoc de sola de sabata?

RICARD

Res d' aixó.

HAMLET

Aixís doncs, estaréu posats cap enllá de la seva cintura. Allí hi ha 'l centre dels seus favors.

GUILLEM

Aixó es, com á íntims d' ella...

HAMLET

Doncs allí, en lo més amagat. Ah! dius molt be. Ella es una qualsevol... Qué hi ha de nou?

RICARD

Res. Diu que 'ls homes ja 's van tornant bons.

HAMLET

Senyal de que s' acosta 'l día del judici. Pero vostres noves no son pas veritat. Permetau que os preguntí més clarament: per quin delicte vostre mala sort vos ha portat á viure en aquesta presó?

GUILLEM

En una presó, heu dit?

HAMLET

Si, Dinamarca es una presó.

RICARD

També ho deurá ser el mon?

HAMLET

Y molt gran, ab molts guardas, escarcellers y calabossos. Y Dinamarca es un dels pitjors.

RICARD

No ho creyam pas aixís nosaltres.

HAMLET

Podria ser que no fos aixís per vosaltres, perque no hi ha res bo ni dolent, sino lo que forja nostre magí. Pera mi es una veritable presó.

RICARD

Será la ambició vostre la que os fa semblar que es una presó. La grandesa de la vostra ánima ho trobará petit.

HAMLET

Deu meu! Jo podria estar tancat dins de una closca de nou y creurem rey d' una nació inmensa... mes, eixos somnis terribles me fan infelís.

RICARD

Tots eixos somnis son d' ambició y tot lo que mou al ambiciós no es altre cosa més que l' ombra d' un somni.

HAMLET

Y el somni, no es mes qu' una ombra.

RICARD

Es cert. Y jo tinch á l' ambició per cosa tan feble y lleugera, que 'm sembla l' ombra d' una ombra.

HAMLET

De lo que 'n treyém clar que 'ls pobres que captan son cossos y els reys y els héroes agegantats, no son mes que sombres dels pobres... Anem una estona á la Cort, amichs, perque no tinch el cap prou bo per cavilar tant.

RICARD y GUILLÉM

Vindrém ab vos, pera servirvos.

HAMLET

Oh! no 's tracta d' aixó. No os vull confondre ab mos criats, que, (parlant com un home de be), me serveixen molt malament Pero diheume, en nom de nostre amistat antiga, qué feu á Elsingor?

RICARD

Hem vingut no mes pera veureus.

HAMLET

Soch tan pobre, que ni tinch gracies per donarvos. No obstant y aixó, moltes gracies vos sian dades. Y os puch assegurar que les gracies meves, encare que 's paguin á céntim, (1) se pagan massa. Y, quí os ha fet vindre? Vostre visita l' heu feta ab llibertat? Me la feu de propia voluntat? Vaja, parléume ab franquesa ¡digaumho tot!

GUILLÉM

Y, qu' es lo que os hem de dir, se nyor?

HAMLET

Tot el que hi haja sobre aixó. A vosaltres vos en-via algú y en vostres ulls trobo una especie de con-

(1) El *halfpenny* no es el céntim, ni de molt, pero en el llenguatge corrent haviam de significar la idea d' una moneda petita.

fessió que no pot desmentir vostre actitud reservada Jo ho sé tot. El rey y la reyna vos han manat que vinguesseu.

RICARD

Pero, per qué?

HAMLET

Aixó es el que m' heu de dir vosaltres. Y vos demano per els drets de nostre amistad, per l' avinensa de nostre joventut (1) per les obligacions de nostre llarga estimació y per tot alló que sia més grat y dig-ne de respecte per vosaltres, que 'm digau la veritat clara y neta. Os han manat que vinguesseu, ó no?

RICARD

(*Mirant á Guillém*).

Qué hi dius tú?

HAMLET

Ja os he dit qu' ho estic llegint en vostres ulls. Si m' estimeu de veres no vulláu pas desmentirlos.

GUILLÉM

Doncs, senyor, es cert: nos han fet vindre.

HAMLET

Y are jo os diré el motiu: aixís m' avansaré á vostre confessió sense que vosaltres manqueu á la fidelitat deguda al rey y la reyna. Fa poc temps que jo he anat perdent ma alegríia, sense saber perquè, oblidant mos ordinaris quefers. Eix accident ha sigut tant contrari á la salut meva, que la terra mateixa, eixa máquina divinal, me sembla un promontori estéril. Aquest dossier magnífic del firmament, d' aquest cel que ve-

(1) No sabem sortirnos mellor de traduir el *by the consonancy of our youth*.

yeu sobre nosaltres, aquest sostre magestuós tatxonat de llums daurades; no 'm sembla res més que una munió de vapors desagradable y empestada. Quina fàbrica més admirable es la del home! Qué noble qu' es la seva rahó! Sas facultats, qué infinitas! Qué expressiu y maravellós en sa forma y mohiments. Cóm s' assembla á un ángel en les seves accions! y en son esperit, cóm s' assembla á Deu! Ell es, sense cap dupte, el més hermós de la terra, y el més perfet de tots els animals! Y ab tot y aixó, cóm penseu que jo estimo aquesta pols tan purificada?... L' home no 'm plau... y la dona... menos. Ja veig ab vostre somriure que sou del meu parer...

RICARD

Senyor, no habeu pas endevinat mos pensaments.

HAMLET

Doncs, perquè t' en reyas, quan deya jo que 'ls homes no 'm plauhen?

RICARD

Me 'n reya, pensant, que ja que 'ls homes no os plauhen, que fareu morir de gana als cómics qu' hem trobat pe 'l camí y han vingut desitxant emplearse en vostre servey.

HAMLET

El que fasse de rey, que sia molt ben vingut. Sa Majestat rebrá mos obsequis com es natural; l' ardit cavaller podrá lluhir sa espasa y broquer; l' enamorat no suspirará en vá; el que fa de boig acabarà son paper tranquilament; el graciós farà aquelles rialles ab que trontolla els seus pulmons, y la dama esplicará ab llibertat sa passió, ó les interrupcions del vers parlarán per ella. Y, quins cómics son?

RICARD

Los que més vos plauhen regularment. La companyia trágica de nostre ciutat.

HAMLET

Y, perquè van errants d aquesta manera? No 'ls hi seria mellor establirse en algún punt, per sa reputació y llurs interesos?

RICARD

Crec que 'ls darrers reglaments els ho tenen prohibit.

HAMLET

Y, son ara tan ben rebuts com quan jo hi era? Tenen sempre la mateixa gent?

RICARD

No, senyor. Res d' aixó.

HAMLET

Y, perquè? Es que s' han fet malbé?

RICARD

No, senyor. Ells han procurat de seguir sa acostumada escola. Pero tenim aquí una llograda de xicots, falsiots cridayres, que, cridant sense solta ni volta quan declaman, son per aixó mateix, aplaudits ab excés. Eixa es la diversió del día, y tant han rebaijat als espectacles ordinaris, com ells els anomenan, que molts caballers d' espasa al cinturó, espahordits per les plomes d' ànec d' aquest theatre, no s' atreixen ni á posar els peus en els altres.

HAMLET

Es á dir, que son maynada? Y qui 'ls sosté? Quánt guanyan? Ho deixarán corre quan perden la veu pera

cantar? Y quan tingan de ferse cómics ordinaris, com es molt fácil succehesca, si no tenen altres medis de viure, no serán capassos de dir que 'ls autors els han perjudicat, fentlos declamar contra l' ofici que després han tingut d' abraçar?

RICARD

El cert es que ja hi han hagut molts disgustos per tots dos cantons y la nació veu sense escrúpuls que segueix la discordia entre ells. Temps hi ha hagut en que 'l diner de les pessas no 's cobrava fins que l poeta y el cómic renyían y s' omplían de bofetades. (1).

HAMLET

Y, aixó es possible?

RICARD

Si ho es? Ja hi han hagut molts caps trencats.

HAMLET

Y, la canalla ha vensut en aquestes lluytes?

GUILLÉM

Ja ho crec; fins s' haurían burlat del mateix Hércules ab massa y tot.

HAMLET

No m' estranya gens. El meu oncle es rey de Dinamarca. Tots aquells que 's mofavan d' ell quan mon pare vivía, ara pagan vint, cuaranta, cinquanta y cent ducats pera tindre el seu retrato en miniatura. En tot aixó hi ha quelcém qu' es més que natural, si la filosofia ho pogués arribar á descobrir.

GUILLÉM

Els comedians ja son aquí!

(*Se sent remor de trompetes*)

(1) *To cuffs in the question.*

HAMLET

Dones, cavallers, siau molt ben vinguts á Elsingor. Toquéula. (*Los hi allarga les mans.*) Generalment els senyals d' una bona acullida consisteixen en compliments y ceremonies. Pero, permetúme que os tracte aixís, porque os faig á saber que jo estich obligat á rebre molt bé als cómics de part de fora y no voldria que les distincions que fasse á n' ells semblen majors que les que os faig á vosaltres. Ben vinguts!... Pero... mon oncle-pare, y la meva mare-tía, me sembla que s' equivocan molt!

GUILLÉM

En qué, senyor?

HAMLET

Jo no soc boig no més que quan bufa el Nor-Est. Pero quan corren vents del Sud, sé distingir molt be un ou d' una castanya.

ESCENA IX

POLONIUS y dits

POLONIUS

Deu vos quart, senyors!

HAMLET

Escolta, tú, Guillém, y tú també... Un á cada costat. Veus aquell vellot que acaba d' entrar? Doncs encara no ha deixat els bolquers!

RICARD

O potser els haurá tornat á pendre, porque diuhen que 'l ser vell es una segona infantesa.

HAMLET

M' hi jugaria qualsevol cosa que vé á parlarme dels cómics. Tingáu compte. Doncs, com déyam, alló va ser el dilluns al matí, no hi ha més!

POLONIUS

Senyor, vos tinc de donar una noticia.

HAMLET

Senyor, vos tinc de donar una noticia. (*Escarnint la veu de Polonius.*) Quan Roscius era actor á Roma...

POLONIUS

Senyor! Han vingut els comedians.

HAMLET

Tra, la, la, ra, la!..

POLONIUS

Per mon honor, vos ho dic!

HAMLET (*fent veure que declama*)

Y cada comediant cavalca un ase.

POLONIUS

Aquests que han vingut son els més excellents actors del món, tan en la tragedia, com en la comedia, ja sia histórica ó pastoral, ó be cómica-pastoral, histórica-pastoral, trágica-histórica, trágica-cómica-histórica-pastoral, escena indivisible ó poema il·limitat. Qué? Per ells, ni Séneca es massa sério, ni Plauto massa lleuger y en quan á regles de composició y á franquesa cómica, son els únics que hi há.

HAMLET (*Exagerant la declamació*)

*Iephté, Jutje d' Israel,
Quin tresor tú vares tindre?*

POLONIUS

Y, quin thresor tenia, senyor?

HAMLET

Quin thresor?

*No més una filla hermosa
Que va estimar ab deliri.*

POLONIUS

Sempre pensa ab ma filla!..

HAMLET

Que no tinc rahó, oh vell Iephté?

POLONIUS

Senyor, si m' anomeneu Iephté, es molt cert que tinc una filla hermosa á la que estimo ab extrém.

HAMLET

Oh! no es pas aixó lo que segueix.

POLONIUS

Doncs, qué segueix, senyor?

HAMLET

Aixó:

*No hi ha més sort que Deu, y havèm de creure
Que Ell tot quan succeeix, ho va preveure.*

Ja ho sabs. Llegeix la primera ratlla d' aquella cançó devota y ella t' dirá 'l demés. Mes... no veyeu? Ja 'n venen d' altres á parlar en lloc meu.

ESCENA X

HAMLET, RICARD, GUILLÉM, POLONIUS y quatre comediantes

HAMLET

Ben vinguts senyors; me plau de veure'os á tots tan bons! Ben vinguts siau! Ay! ay! company! veig que tens lo rostre molt arrugat desde l' última vegada que 't vaig veure! Es qu' has vingut á Dinamarca á ferme semblar vell á mí també? Y tú, nena? oh! si ja ets una donzella feta y dita!.. Válgam la Verge, ja ets un pam més aprop del cel desde que no t' havia vist! Deu fassa que la teva veu, com una moneda d' or fals, no 's mostre tal com es al tirarla al gresol! Senyors, tots siau molt ben vinguts! Pero, amics meus, jo vaig dret al grá y vaig al bulto desseguida com un falconer francés. Jo voldria ara desseguida un monólec. Sí, vull veure una mostra de vostres habilitats. Un parlament amorós, per exemple.

CÓMIC I

Y, quin voleu, senyor?

HAMLET

Me recordo d' haberte sentit en altre temps, un parlament que may s' ha representat devant del públic, ó tot lo més, una vegada sola. Oh, y 'm recordo que no agradaba gayre á la gent; no era en veritat menjar pe 'l poble. Mes, á mí 'm va semblar, (y á molts altres també, que 'n saben més que jo), una pessa excellent, una falla ben disposada, y escrita ab gust y elegancia. No va faltar qui deya que 'ls versos eran pesadots y sense vida; y que l' estil trivial indi- cava que l' autor tenia poc sentiment. Ab tot y aixó, la tenian com obra feta ab ordre, instructiva y ele-

gant, y més brillant que delicada. Me va agradar especialment una relació de Eneas á Dido, y sobre tot, quan parla de la mort de Priamo. Si t' en recordas... comensa per aquell vers... dexa, veuré si 'l tinc á la memoria:

Pirro ferotge com d' Hircania el tigre.

No, no es aixó! pero comensa ab Pirro. Ah! Ja 'l tinc:

*Pirro ferotge, ab armadura negra
Com els seus pensaments, se recolzava
Dins les entranyes del corcer enorme,
Y semblava germá de la nit bruna.
Ja aquell seu fosc y tenebrós aspecte
Inspira més esglay. La sanc calenta
De vells y de matrones, de fortíssims
Minyons y de donzelles, qu' ell vessava,
De cap á peus, boy salpícantlo 'l feya
Més crudel y horrorós. La horrible flama
D' edificis cremats, tots en desordre
Del capdill sense entranyes il·lumina
La figura sinistre y pahorosa,
D' ira encés y cobert de sanc ja presa
Mou sos ulls brilladors com el carbuncle
Y cerca assedegat per la venjansa
A Priamo 'l bon vell...*

Segueix, tú ara.

POLONIUS

Ho ha dit molt be. Ab bon accent y bella expressió.

CÒMIC I

El veu de sobte

*Lluytant contra alguns grecs; ben poc l' hi dura
Aquella resistencia; el glavi invicle
Al bras indòcil, ja l' hi pesa inútil.
Pirro plé de coratge, el desafia*

*A lluyta desigual, va per ferirlo
Y 'l vent que mou la talladora espasa
Fa caure al pobre vell. Com si aleshores
A un colp tan gran tot Ilión sensible
S' hagués tornat, feu ensorra ab estrépit
Los sostres dels casals en mitj de flames.
Corprés per la remor, miráulo, á Pirro!
Porta l' acer alsat per ferit al Téucro
De front de neu, y l' armí en l' ayre atura
Mul y astorat. com d' un tirí l' imatge
D' un quadro grandió. Com acostuma
El firmament en mitj de la tempesta
Parar el curs dels vents, y en silenciosa
Quielut de mort tot l' univers reposa
Fins que 'l tró ronca espahordint l' altura;
Així un moment de Pirro la feresa
Se va alurar y així altre colp tornava
Al horrible combat. No colpejuren
Mes fort de Mart en l' armadura els Ciclops,
Que sobre el pobre vell va caure el ferro,
Sanguinolenc del hereter d' Aquiles.
Oh fortuna d' enganys! Perqué, vosaltres,
Els poderosos deus no li prenguéreu
Tot el poder injust? Els raigs trencáuli
De sa roda, y que l' áxis cingra prompte
Desde l' Olympe al centre del abisme!*

POLONIUS

Es massa llarc!

HAMLET

El barber diria lo mateix de la barba teva. Segueix. (Al cómic.) A aquest no més li agrada veure ballar ó sentir quèntos d' arcabotes, ó sino, s' adorm. Segueix alló que ve d' Hécuba.

CÒMIC I

*Mes, qui hagués vist, ab un esguart de pena
La reina mal cenyida...*

HAMLET

La reina mal cenyida!

POLONIUS

Aixó es bó, reina mal cenyida, molt bó.

CÓMIC I

*Mes qui hagues vist ab un esguart de pena,
 La reina mal cenyida, bov descalsa,
 Anant d' un cantó al altre, tant plorosa
 Que ab llágrimes el foc matar podria.
 Qui la vegés! En lloc de vestidura
 Espléndida y real, el sí cubrirse
 (Tan fecond altre temps,) ab unes robes
 De pressa de son lliit arrebadades
 Ja que l' esglay ni temps pogué donarli.
 Sobre son cap un vel esquinsat queya
 Ella!... que un jorn dugué regia corona!...
 Qui la vegés aixís, ab verenosa
 Irada llengua als deus malehiria!
 Y fins ells, si es que tenen cor y entranyes
 Pera el mortal llinatge, en plors desfentse
 Mostrarian son dol al veure á Pirro
 Davant d' ella espargint á fil d' espasa
 Del espós mort els membres sense vida.
 Y ella ho veu, y ab gemecs suspira y clama,
 Que prou n' hi hauria per turbá y conmourre
 Als deus tots del Olymb alli en la altura
 Y á fer plorar al cel, humitejant-ne
 Els ulls brillants que fixos ens tlumenan.*

POLONIUS

Mirau com muda de color y els ulls l' hi espurnan, No, seguiu, no, no.

HAMLET

Si, prou n' hi ha. Després ja 'm dirás el que

manca. Senyor meu, es necessari que aquestos comedians s' establescan aquí y tracteume ls bé. M' enteneu? Ells son el compendi històric dels segles y millor te fora tindre mal epitafi després de mort, que no mala anomenada entre ells, mentres viscas.

POLONIUS

Senyor, els tractaré com se mereixen.

HAMLET

Quin cap! quin cap! No, home, no; molt mellor tens de tractarlos. Si á tots els homes sens hagués de tractar com nos mereixém, qui es que s' escaparia de ser fuetejat? Trácta ls com pertoca al teu honor y á la teva noblesa; com menys s' ho mereixin, més gran sia la teva bondat. Acompanya ls.

POLONIUS *(als còmics)*

Veniu, senyors.

(S' en va Polonius ab els còmics. Al passar aquestos darrera Polonius, diu Hamlet:)

HAMLET

Anau ab ell, amics. Demá hi haurá funció. Escolta, tú, digam, no podríam representar la *Mort de Gonçago*?

CÓMIC I

Sí, senyor.

HAMLET

Doncs, demá á la nit vull que 's fassa. Y, no podríau, si acás me convé, intercalarhi uns dotze ó setze versos meus y apendre ls de memoria? Te vindrá be?

CÓMIC I

Sí, senyor.

HAMLET

Molt bé. Vésten ab aquell senyor. (*Per Polonius que ja ha sortit.*) y tingau compte que no os en burleu. Amics, fins á la nit. Pasarho be.

RICARD (*Saludant*)

Senyor!..

HAMLET

Anau en nom de Deu. (*Surten tots, menos Hamlet.*)

ESCENA XI

HAMLET

HAMLET

Ja 'm trobo sol! qué trist y que insensible (1)
Que soc, Deu meu! Y no es ben admirable
Que aquest actor al declamá una faula
Puga moure els afectes de tal mena
Que fingint ab el rostre, ab la veu débil,
Y ab llàgrimes també, conmogui al públic?
Y aixó, per qui? per Hécuba; qui es Hécuba
Per l' actor, ni l' actor qui es per ella?
Si ell tingués la causa dolorosa
De mon afligiment, qué no faria?
De plors omplenaria l' escenari,
Ab son accent terrible esglayaria
Al auditori en pes, que al vil culpable
Desesperar faria y de pahura
Om plint al innocent, al vil estúpit
Provocaria á confusió y vergonya.

(1) Aquí Shakespeare torna á escriure en vers que prompte deixá per intercalar trossos de prosa. Nosaltres el seguirem

Excitaria els ulls y les orelles
Ab art marvellós. Jo, miserable,
Sense vigor, tot ensopit somnió
Y m quedo mut, y guardo mos agravis
Ab brutal y passiva indiferencia!
Y, no mereix res més, un rey justíssim
Al que prengueren, ab delictes innoble,
La vida y la corona? Es per ventura
Que jo soc un cobart? Hi haurá algún home
Que tinga pit per maltractarme, ó puga
Arrencarme les barbes tot tirantles
A mon rostre després, ó que m' estire
El nás, ó m puga fê engolir per forsa
Glops de llexiu fins als pulmóns? Qui fora
Tant brau per ferme aixó? Jo ho sofriria?
No, no pot ser! Pero es precis que sia
Com la coloma sense fel, ni esma.
Si a xís no fos, segur que á aquestes hores
Els esparvers del aire s gaudirían
Ja ab les despulles d' aquell vil adúlter,
Seductor sense cor y sens vergonya,
Deshonest y homicida, que viu ara
Sens cap remordiment de ses baixeses.
Y, perquè soc tan neci?... Es que es molt noble
Que jo, fill d' aquell pare amorosíssim,
(Que 'l cel é infern me van manar venjarlo,)
Afeminat y débil m' acontenti
Desfogantme ab páraules cridaneres
Y cride en vá, com dona qualsevulla (1)
O un aprenent de cuyna?... No, ni 'm toca
Pensarho aixís tant sols! Moltes vegades
Jo he sentit dir que homes malvats al theatre
Ab l' il-lusió vivent que fa l' escena,
De vius remordiments han sigut presa,
Que, davant de tothom, els seus delictes

(1) Shakespeare diu *like a very drab*.

Han publicat en un moment d'angoixa,
Perque la culpa, encar que no té llengua,
Surt sempre, encar que sia per miracle.
Y faré qu' eixos cómics representen
Al davant del meu oncle algún passatge
Que á la mort del meu pare se l' hi assemblí.
Jo 'l feriré en el cor, jo sa mirada
Observaré constant y ay! d' ell, si muda
De color, ó tremola; que aleshores
Ja sé 'l que 'm toca fer. Perque podria
Ser que l' infern ó un mal esprit, aquella
Aparició fingissen. Al diable
Molt poc li costa pendre forma humana
Y turbant el magí, potser m' enganya
De ma feblesa y ma tristor valentse.
Jo mes probes tindré; y eixa comedia
Será pe 'l rey un llas, hont vull que hi cayga
Sa consciencia enredada per ma astucia.

FI DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER